

L'Esquella de la Torratxa

Any XLI :: Núm. 2104

15 cèntims = Atrassata 30

Barcelona, 9 de Maig de 1919



DAVANT DE "BELLES ARTS"

— On aneu, mestre?

— A portan el meu auto a l'Exposició.

NEUTRÁCIDO (ESPAÑOL)

Indispensable para curar inmediata y permanentemente todas las enfermedades del
ESTÓMAGO, HÍGADO E INTESTINOS
de composición originalísima y ÚNICA; sin bismuto, bicarbonatos, magnesia ni calmantes.

FRASCO, 6 Pesetas

Frasco doble (1/2 litro), 10 Pesetas

Concesionario exclusivo: JOSÉ MARÍN GALÁN, Sevilla. — Agente exclusivo para Cataluña: JAIME FIRMAT NOGUERA, Consejo de Ciento, 847

CALÇATS A PREUS DE FABRICA

MODELS DE GRAN NOVETAT
MODELS PRÀCTICS PER A PEUS DELICATS

CALÇATS FINS
I ECONÒMICS
DE TOTA MENA



LA FRANCO ESPAÑOLA
ESCUDILLERS, 25
BARCELONA

VENDES AL ENGRÓS I AL DETALL

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes
Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfono 4115 A

Tintes bones qualitats

UNIÓ, NUM. 3

Bazar DE LA Unión

Utils per a escriptori

BARCELONA

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓ Unió, n.º 3
BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Acopia de las vías urinarias
Óxidos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Sociedad Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina
PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓ Unió, n.º 3
BARCELONA

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASALT, 12

:: TELÉFON NÚM. 3332 A. ::

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2 tarda i a les 9 1/2 nit

Gran èxit **FAICO Y LA MORITA** Gran èxit



CRONICA

MAIG FLORIT



ARRIBÀ el primer de maig i la festa anyal fou feina seguida. Arreu del món, o amb tragèdia o amb *Kermesse*, els treballadors la senyalaren. A Barcelona no. Jo i els altres—deia un. El nostre individualisme ens feu tornar a

practicar la frase. Quan el món treballava, nosaltres feiem vaga. Quan el món decretava la vaga, nosaltres decidíem el treball.

I arribà la Santa Creu, i solament uns nois de carreró la celebraren. No tindrem primavera, ens deiem, com no tenim garanties constitucionals. Però heu's aquí el diumenge, i amb ell el sol, i l'aire tebi, i la mar serena i la muntanya reposada. Va ésser com si l'Alarma hagués fet les decoracions, i el malhaurat Alexandre Soler imaginat la revista. Primera escena, festa de la flor; segona, exposició d'automòbils; tercera, Jocs Florals; quarta, curses de braus; quinta, curses de cavalls; sisena, apoteosis. Un dia-varietés; un dia-film; un dia, en fi, de ciutat oxigenada.

No li haurien de dir al maig florit, el mes de Maria, sinó el mes de Barcelona. Tota Espanya convergeix envers nostre. . . .

. . . París, ens torna a presentar En Mayol; Madrid, a la Guerrero; Andaluçia els seus llidiadors; i com que els automòbils cansats d'estar parats, tornen a córrer, les Sales del Palau de Belles Arts, s'omplen de pintures. Així tothom té la seva jornada en el maig hermós, els poetes, els pintors, els jockeis, els comedians, els toreros, les senyorettes floristes, els gomosos i les gomoses. De tal manera se converteix el mes en para-festes que les veleitats de la política, li otorgaran un període electoral. Es com si existís una rifa de distraccions i ens toquessin tots els premis.

Fer propaganda serà fruit d'un estiu prematur. Qui pensarà en la desfeta en mig de la beatitud dels camps? Qui predicarà rencúnies, ni exaltades oposicions, davant dels prats verds, de les muntanyes daurades per la ginesta, dels pagesos alegres per la collita propera? En Maura, precipitant les eleccions, apareix com un sutil psicòleg. En un mes dur, amb els camps erms i la gent arraulida, la protesta tindria espontaneïtat. Ara l'espontani, serà l'incredulitat epicúrea. El bon pagès pensarà que els dos duros del vot, seran altre do de la

primavera. En quant a Barcelona, l'Atracció de Forasters podria inscriure en el cartell de festes, junt a les exposicions i les curses, les eleccions.

Que en té de vida Barcelona!—deiem el diumenge passat, i repetirem en els veniders. Les places plenes, l'hipòdrom ple, els Jocs atapeïts, el Palau de Belles Arts de gom a gom, el mar com a l'agost i la muntanya com a Pàsqua. El bon barceloní, optimista, rialler, repetia:

—Tot, tot ple.

PARADOX



MUNICIPALESCA

Crisi presidencial

La crisi alcaldesca, que tant temps ha vingut menaçant-nos, sembla que per fi va esclatar a l'hora en que són escrites aquestes ratlles.

El senyor Morales Pareja, que ha capejat per espai de setze mesos tota mena de tràngols, que ha resistit els



—Em vols creure?... Treu-te'l i ves-lo a portar al Museu d'Art Retrospectiu.

més furiosos temporals, ha resultat deixar la feixuga càrrega que és l'Alcaldia, reintegrant-se, en qualitat de pacífic ciutadà, a la quietud i a les dolces de la llar.

Quan surti al carrer L'ESQUELLA s'haurà esvaït la incògnita que representa aquest plet de la dimissió de l'alcalde, que naturalment, ha donat no poc que enraonar durant els darrers vuit dies. Dimarts al migdia se apuntava a Cà la Ciutat la possibilitat de que sofrís la renúncia del senyor Morales Pareja un nou ajornament, emparat en lo especial de les actuals circumstàncies. Ens trobem en vigílies de període electoral. Amb demanar que la comunicació del senyor Morales Pareja al Consistori presentant la renúncia del càrrec restés damunt la taula per sols vuit dies, se donaria amb la fórmula de cedir temps al temps. Amb el medi de que En Lerroux intervingués personalment amb l'assumpte.

El senyor Morales Pareja, que s'ha trobat constantment en el decurs de la seva actuació entre diversos jocs, que ha sigut blanc de les ires d'amics i enemics polítics, ha deixat entreveure aquests dies passats el disgust contra els seus propis correligionaris, companys seus de Consistori. La meua independència de caràcter, la concepció especial que de la cosa pública tinc formada—ha vingut a dir—estan en oberta oposició amb les necessitats i les exigències de partit. Ni puc tolerar que els regionalistes segueixin sostenint-me a cada nova escomesa dels meus, ni estic en condició d'empendre viatges que la meua posició econòmica no em permet.

Això dels viatges, que suposa interinitats, és lo que més especialment ha recalcat l'alcalde dimissionari, com donant a entendre que lo que realment pesa és la seva presència constant; la seva permanència gaire bé ininterrompuda, en la envejada i sotragada cadira presidencial.

Apropòsit d'aquesta part de les declaracions de l'alcalde a la premsa, deixà anar un regidor una idea verament diabòlica.

La de pagar, per subscripció entre els regidors interessats en les interinitats, els viatges de l'alcalde.

JUST



Lo que he vist i sentit en dos minuts

Al Parc de Barcelona

Damunt d'un banc, un home endormiscat;
en altres bancs, uns altres discutint,
ratllant la arena amb un bastó pelat,
esmorsant, «fent política», llegint.

Fuig una sargantana, eixint del cau,
una formiga hi entra amb un granet;
unes branques se mouen al toc suau
d'unes ratxes que no són vent ni airet.

Tres parelles, pot-ser enamorades,
cercant els llocs on creure's ignorades,



CONTRAVENTORS

—Que me vaya a casa?... Ja hi soc!



ESPERIT CRITIC

—Desenganyat, jockey, el meu burro és molt més lleuger.

un vigilant tocant el dos arreu,
Una branca robada a l'arbre tendre,
l'estàtua d'un il·lustre a qui van pendre
una flor justiciera de relleu.

Ofegant el concert primaveral,
s'arma una saragata de cornetes;
vibra la pell tivanta del tabal,
el rataplam eixorda les floretes.

Rialles que venen de la part contrària
d'unes soques que la distància ajunta;
veus femenils que fan atrabiliaria
la marxa del jovent, que's contrapunta.

Brams lleonins clamant al desdejuní,
passegem son ressó per la devesa;
l'amor no deu trobar-se al pleniluni
quan una pretinguda es mostra ofesa,
i esbrava uns mots de santa rebelió,
i perd el darrer pétal la il·lusió.

J. COSTA I POMÉS

A CAU D'ORELLA

Fatalitat

Encara apareixen cartes sobre el nomenat *Diari de Catalunya*. I cosa estranya, encara En Marsillach, no se'n ha aprofitat per a enviar una crònica a Madrid. Nosaltres no volem saber si els senyors del malhaurat diari han comès amb els subscriptors i els accionistes, deshonestes accions, però al menys a un d'ells si que'l creiem ignocent, el pobre Serrano i Victori.

Quan s'omplien les cantonades i la plana darrera de *La Vanguardia* amb l'anunci del periòdic, ens deiem: No sortirà. El Serrano té lo que els castellans diuen: «mala pata», els italians: «jettatura», els francesos la «guigne» i en català malastrugància. Sembla un personat-

ge del duc de Rivas: En Serrano o la força de la fatalitat. Mireu, quan treballava en *El Poble Català*, els redactors se feren uns retrats dels de sis dos rals per als carnets. Tan estrafalàries sortiren les fotografies que enganxant-les a la paret de la redacció varen simular la informació gràfica d'un procés. En Casals era el matador, En Rovira el fiscal, l'Aguilar el defensor, l'Ametlla el president, En Bertran i Bellet un senzill testimoni, i En Serrano la víctima.

Des d'aleshores i per a nosaltres, En Serrano fou sempre la víctima. Magre, esgrogueit, imaginant projectes que s'esvaïen, semblava la personalització de la desventura. Amb el *Diari de Catalunya* se'l feu somniar amb dies triomfals, i ara la maledicència i l'escàndol. Altra vegada víctima.

En Serrano Victori és l'únic home que creu amb En Pere Corominas.

Epígrama

El senyor Montañés, ex-governador, s'ha reintegrat al seu domicili barceloní. Vé de Madrid, capital de picardies, on encara com en temps de Felip IV, floreix l'epígrama i són posades en rima fàcil les anècdotes polítiques.

El senyor Montañés, home de gust tolerant, haurà recollit segurament la darrera picardia poètica madrilenya, que no figurarà en les futures antologies poètiques, però que resucitarà, temps a venir, algun periodista en les seves memòries. Nosaltres estem segurs de que el senyor Montañés, malgrat i no ésser gaire partidari de la forma poètica, retallarà, una mica melancolic aquest epígrama:

REVISAT
PER LA
CENSURA
MILITAR

Dilema mortal

- Però *El Progreso* ha mort?
- Sí, ha mort.
- Per ordre del vostre quefe?
- Per voluntat de Emiliano Iglesias.
- Alegant raons públiques?
- Per no pagar les dugues mil pessetes de penyora que l'imposaren els obrers. Aquests li digueren, o pagues o no surt *El Progreso*, o la borsa o la vida.
- I l'Emiliano?
- L'Emiliano digué: la borsa mai; la vida.

Lo del "Romea"

Inesperadament, sense cap propòsit de campanya ni suggestió personalista, ha estat anunciada una cosa que no arriba a dolorosa, perquè té massa extravagància. En el teatre «Romea» se fa el boicot an En Guimerà, En Ru-siñol i l'Iglesias.

Es com si ens diguessin que a la Catedral se fa el boicot al Pare, al Fill i a l'Esperit Sant, o que a Palau se vol prescindir del rei, de la reina i del príncep d'Astúries, Si s'elimina a la nostra santa trinitat dramàtica ¿què restarà? Damunt de quins nous noms se voldrà aixecar el teatre català?

Nosaltres no exercim el periodisme informatiu, mes els diaris preocupats per la persistència de la nostra vida teatral, deuen trucar a les portes de l'empresa del «Romea» i a les dels tres excelsos autors preferits, per a aclarir concretament quin poder ha nascut al «Romea» capaç de residenciar les nostres glòries.

Tal vegada se les ha cregut innecessàries, substituïnt-les per mediocritats pintoresques. No hem vist com els tres grans autors han estat suplantats pel senyor Folch i Torres? No han reemplaçat a les tragèdies i les comèdies, les representacions infantils i les vetllades adaptades al calendari? No segueix «Romea», diada per diada, les festes de l'església, com si el teatre fós una sucursal del temple, i *Els Pastorets* apareixen per Nadal i *La llum de Jesus* per la Quaresma?

El nostre teatre deu ésser fort o dolent, mes no mediocre i provincià, i la direcció actual del «Romea» l'acondueix com un teatre d'aficionats i familiarment recreatiu. Devegades se trenquen les costums domèstiques i apareix *El Claustre*, saltant d'un Folch a un Verhaeren. A la direcció de «Romea», per lo vist, tant li és el drama selecte com la farsa per a infants.

El senyor Fàbregas, Mecenes de «Romea», ric benemèrit, patriota persistent, deu procurar que els cabals esmersats tinguin una eficàcia. Pot triar autors i actors, però, sens dubte, la seva tolerància arriba a la renunciació, i en lloc d'aconseguir la realització de lo que somniava, veu—i és de creure que adolorit com nosaltres—el teatre «Romea», expurgat de les seves glòries i convertit en un teatre molt adequat per a l'esbarjo dels nens de la Casa de Caritat.



LA COLLA DELS DESENFINATS

Ha arribat En Rusiñol

Benvingut!

Procedent de València, on ha estat pintant una llarga temporada, tornem a tenir entre nosaltres el nostre entranyable amic i company de Redacció, l'eminent escriptor-artista En Santiago Rusiñol.

L'estada a la terra dels chés i de les xufles sembla que li ha provat extraordinàriament, doncs ha arribat ple de salut i vessant, com sempre, d'aquell humor inestroncable que és la seva vena característica.

Porta pintats una dotzena d'admirables *Jardins* nous, que esperem veure exposats ben aviat.

I es creuen potser que ara vé aquí a reposar?

No senyors. A hores d'ara ja està preparant els pinzells i la paleta per a anar-se'n a pintar a Mallorca, on l'esperen un bé de Déu d'arbres florits.

D'això se'n diu tenir dalit, empena i joventut!

Encara que estem segurs que ell només ho fa per a fer enrabiari aquell amic (?) seu, artista, que li diu sempre que el veu:

—Home, treballes massa!



Cap a estudi



SÓN tres noiets que van a col·legi. Al poble no hi ha més que un mestre per a infants, que ja els hi ha ensenyat tot, que àdhuc ja els hi ha donat sobresalient en totes les assignatures; i en la festa cultural, fillola de la festa major, els ha fet condecorar per les autoritats religioses (senyor rector), militar (sargent de carrabiners i civil (senyor batlle).

D'aquests tres xicots, l'un n'és fill del batlle, l'altre que té cara bastant de poca-vergonya ho és del cafeter i

el tercer que sembla anar-hi per força és l'hereu d'un masover d'unès grans finques, d'un masover que segons ditxos m'han dit que aviat serà molt més ric que l'amo.

Van a un col·legi d'aquests germanets del pitet, francesos ells, grassos ells, joves i vermells ells. Això d'aquell pitet sempre m'ha preocupat. Ni que tinguessin de beure sempre amb porró però és igual, el cert és que hi van.

Aquests nois quan són al tren hi van molt ben recomanats al conductor, se comporten d'una manera molt diferent segons la concurrència. Si aquesta és molta i entre ella hi figuren coneguts dels pares o de les mares sembla que en comptes d'anar als germanets del pitet vagin als jesuïtes; els pendrien per uns sants Lluïsos Gonçagas o Estanislao de Koskia. Quiets, muts, ulls baixos... Res, que fan fàstic.

Si la concurrència no es espessa, i saben que'ls components són xirois, aleshores riuen, contesten descarats com escolans a les preguntes que'ls hi fas i si els dones el dit prenen la mà i fins el braç.

Però quan és divertit és quan viatgen sols amb mi. Jo, tinc el mal nom d'adormir-me al tren, des de un dia en que després de treballar com un negre o com un lladre, m'adormí de veres i passaren estacions i més estacions i el meu despertar fou en una vila llunyana. Sort que'l revisor no se'n donà compte, sinó m'hauria fet pagar el bitllet, el bou i les esquelles.

Perfectament. Doncs, mercès a n'aquest mal nom meu, jo faig veure que clapo i ells s'ho creuen. I per aquest procediment de guilla, he descobert que tots tres tenen xicota, que fan campana regularment alternada excusant els uns als altres; que per donar autoritat a les xicotes el fill del alcalde furta papers timbrats de l'Ajuntament, que'l noi del cafè porta cartes del tresillo per a jugar al cau amb els companys i que'l fill del masover, embolicades amb paper fi, cada dia baixa unes poncelles de rosa que fent-li esqueneta els altres deixa en una finestra baixa com un entresol.

□ —

Collit al vol en una Exposició d'Art:

—T'ho confesso, per molt bé que estigui, l'escultura no m'ha pogut commoure mai. Sols un petit bust va arribar a fer-me plorar.

—Devia tenir una expressió molt emocionant?

—No és això... Es que'm va caure al cap.



—A l'Àfrica minyons, a matar moros, a matar moros...

PAPERAM

MONSIEUR JO..., per Josep Oliver Bauzá.—Més que novel·la sembla ésser l'història sentimental de dues ànimes romàntiques que's comprenen, es compenetren i es complauen vivint fóra de la realitat i allunyades de les conveniències socials. I la història de aqueixes dues ànimes resulta, a la vegada, un consciencut estudi psicològic de extraordinari interès. Si bé l'acció dramàtica de la novel·la no té un gran relleu en les planes d'aqueix simpàtic llibre, per manca pot-ser de descripció objectiva, a la que sembla no ésser gaire aficionat l'autor, en canvi la transcendència del jo espiritual, encarnat en la vida intensa i passional del protagonista—que a jutjar per les seves desquisicions filosòfiques i morals és un sensitiu delicat i refinadíssim—fan de la lectura de aqueixa obra un dolç encant per a passar l'estona a l'ombra d'un eucaliptus. *Monsieur Jo...* és un senyor correcte, fi, emotiu i emocionador per temperament, al qual no li esdevenen grans i fortes aventures, sinó una sola aventura, però perfumada d'un amor subtil i tendre, ideal i carnal amb mida, sempre amb mida... *Monsieur Jo...* del senyor Oliver, és senzillament un cas: el cas d'uns amors extraordinaris descrits en una prosa amable i senzilla.

PARA TIRARSE DE RISA O UNA COMEDIA MAL TRAIDA.—Carta oberta dirigida al President de la Cambra Agrícola de Sevilla, per *El Bachiller Corchuelo*. Se tracta del bescantat cas del agricultor Sánchez-Dalp.

NOSOTROS.—Tenim damunt la taula el número d'aquesta important revista argentina, corresponent a Desembre.

POESIES.—Recull de versos originals del excel·lent escriptor *Alfons Maseras*. Els publica, en el seu darrer fascicle, la *Biblioteca d'Autors Catalans* «Lectura Popular».

SIRENAS.—Noveleta escrita per *Vicens Díez de Tejada*. Forma part del últim número de «Los Contemporáneos».

EXCURSIONS.—Noticiari de la Secció del «Ateneu Enciclopèdic Popular». Correspòn al mes d'abril.

BUTLLETÍ DEL MUSEU SOCIAL.—Havem rebut el núm. 60 de aquesta revista, que enclou variats treballs de sa especialitat.

GELOSA.—Comèdia en tres actes adaptada al català per *En Geroni Moliné*. Correspòn al número 43 de la Biblioteca «La Escena Catalana».

HISPANIA.—Revista portaveu del «Institut d'Etudes Hispàniques de l'Universitè de Paris». Acaba de sortir el primer volum corresponent al primer trimestre d'enguany.

SEPT-SCIENCIES

GLOSSARI

LES «VÍSPERAS» VALENCIANES

Les festes de València, on havem tingut la sort d'assistir, han tingut per objecte, més que altra cosa, com ja ho diu el títol... fer festa.

Haviem fet una observació curiosa. I és que des de que's crida a tot hora «Visca el treball i glòria al treball» és quan es fan més dies de festa. És ven que el

treball és una cosa que s'ha de dignificar no exercint-lo o exercint-lo lo menys possible. La festa del treball se celebra no treballant o anant a la vaga, i diga-li vaga, diga-li festa.

Aquí han coincidit dugues diades, an el sindicat del vagar; el centenari de la mort del gloriós Sant Vicens Ferrer, orador que predicava les vint hores intensives, fossin de feina o fossin de festa, i el modern gloriós primer de maig, dia també donat a la prèdica i si els uns han deixat les eines per a celebrar la seva diada, els altres han parat els tramvies per a no ésser menys que els del Gloriós i les dretes i les esquerres s'han abraçat en santa vagància, lo que prova que si en el treball sempre hi haurà divergència en el plegar hi ha santa harmonia.

També en la celebració s'assemblen els procediments. Vinguen processons i discursos. Al poble li plau l'oratória, sigui civil sigui eclesiàstica i un cop ha sentit els seus oradors, siguin bisbes siguin diputats, ja ben atapaïts d'idees i, amb el sarró plè de programes, arrengher-se pels carrers i vinga manifestació. Les banderes de tots colors que han arribat a anar per València aquests dies no's poden comptar, i es necessitaria una guia per a esbrinar-ne el significat. Gremials, laiques, catòliques, lliure pensadores, pensatives, sindicades i per sindicar; ha durat una setmana que no hi havia carreró que no es veiés abandonat. En sortien per les cantonades, en baixaven per les costes, pujaven per les escales, i no hi havia capelleta, ni capellassa, ni cassinet, ni cassinàs, ni gremi, ni pis que no tragués els colors a fora, amb una particularitat: que tant els abanderados de la dreta com de l'esquerra tenien el mateix posat, el mateix front, les mateixes mans, la mateixa espessor de cabells i les mateixes seies espesses. Es veia ben bé que els uns i els altres havien nascut per abanderado i que les banderes que duïen, havien anat a parar als seus braços, sols per un etzar. Si s'equivoquen de pal els del dia primer de maig, haurien dut la de Sant Vicens i la de Sant Vicens viceversa.

Ara el pas era diferent. El de la festa del treball semblava que volien sortir-ne depressa i arribar a terme. Anaven a pas de fer camí per tenir més hores de vaga i els del Sant Vicens Ferrer, anaven tant a poc a poc que no els venia de tres hores per anar vagant pel camí. Els uns anaven a preu fet i els altres a destajo o a jornal, però tots anaven a fer festa tot glorificant el treball, i una darrera observació vàrem fer que no l'acabàrem d'entendre: Quasi tots els de la processó anaven amb brusa i els altres anaven amb gec. L'obrer s'havia tornat catòlic o al menys n'exercia an aquell acte, si és que havem de creure amb la brusa. I els de la manifestació, tots obrers o sigui productors, cridaven:

«Muera la producció».

Crit que, la veritat sigui dita, no vàrem entendre ni entendrem si no hi ha algú que'ns el expliqui.

XARAU

L'escena en una Sala de l'Audiència:
—Acusat...? no té res més que alegar?
—Senyor President... jo voldria que el tribunal perdonés al meu abogat.
—Per què?
—Per lo malament que m'ha defensat.



LA DIMISSIÓ

—Apa, buenas; d'òssos d'aquests no'n rosego, jo.



A LA FIRA DE SANT PONS

—Herbetes que ho curen tot!
—Si també curen la ràbia,
ja me'n podeu donà un brot..

TELO ENLAIRE

ROMEA

El Claustre, poema dramàtic en quatre actes, de Emili Verhaeren, és obra de poeta, més que de dramaturg. Lo millor d'ella és la pintura del caràcter del personatge protagonista: un gran criminal que s'ha fet frare, i després de viure molts anys en la santa comunitat dels religiosos, se troba que'l remordiment li amarga totalment l'existència, i que no trobant altre camí de veritable salvació, confessa públicament son crim, entregant-se a l'humana justícia. Aqueix conflicte, molt intensament sentit pel poeta i molt ben exposat és lo que serveix de fons a una sèrie d'escenes, per desgracia bastant desiguals, en mèrit artístic considerades. Val a dir que el segon i quart actes, pregonaments emocionants i de un gran interès dramàtic, valen per tota l'obra, en la qual — i aquest és el seu principal defecte per lo que's refereix al públic — no hi intervé conflicte amorós de cap mena.

La traducció d'En Carles Capdevila dona l'impressió de una tasca respectuosa i acurada. En Giménez, que celebrava el seu benefici la nit de l'estrena, va guanyar-se en aquesta obra llargs i merescuts aplaudiments.

—Dimarts passat, amb *En Joan Bonhome* i *L'Esquella de la Torratxa*, tingué lloc altre benefici: el del popular primer actor còmic Domènec Aymerich. Inutil dir que tant en la comèdia d'En Pous com en el *singlot* d'En «Pitarra», va ésser objecte d'ovacions el beneficiat.

—Avui, divendres, a la nit, gran funció a benefici del Contador del Teatre, el simpàtic Martínez, amb un programa esplèndid: *El Claustre*, d'En Verhaeren, i la gatada pitarresca *El Cantador*.

Donades les bones amistats amb que compta el beneficiat,

és de creure que s'omplirà de gom a gom el pati del «Romea».

—Dimecres que vé, estrena sensacional: *El gran enlluernament*, comèdia dramàtica d'En Puig i Ferrer.

NOVEDADES

En Morano ha interpretat aqueixos dies com a novetat, *Mister Beverley*, interessant obra que ja coneixiem, i de qual protagonista l'eminent actor ne fa una creació.

Per a demà, dissabte, s'anuncia la represa de *La espuma de champagne*, que és esperada amb regular espectació.

ESPAÑOL

Aquell aixerit vodevil *Les dones que fumen*, el veritable èxit de la temporada, ha sigut reformat en el sentit de allargar-lo a tres actes, havent canviat de titol: ara se'n diu *La baba de cargol*. En Tormo, En Pedrola, En Daroqui i les senyores hi juguen *dislocadament* els seus papers, resultant una brillant interpretació digna de veure's.

Això sí, de *morcilles* de tots els gèneres no'n vulguin més. Aquest és un vici lleig que no se'l treuran mai de sobre.

ELS DEPORTS

Hem llegit en un colega que l'efecte del nostre hipòdrom recordava Longchamps; si es parla en sentit proporcional no està del tot desacertat; si es compara l'elegància, la finesa i el devassall de luxe i de «sprit» que les nostres dones han ostentat en la inauguració, és indubtable que no quedem pas malament davant la sorollosa manifestació parisensa; perquè

L.A. DIVISION



GANDUL DE MENA

-Fes-me una festa...
-Massa feina!

encara que un no entengui en modes i no sapiga descriure el ric *manteau* de la B., la pèrfida *toilette* de X., o l'admirable *chapeau* de L., n'hi ha prou amb contemplar aquelles tornejades cames, admirar els soperbs escots que s'inicien amb la primavera; els moviments senyorials i cadenciosos de cada una d'elles per a restar embadalit de les nostres grans dones que en qüestió de gust i art demostren tenir prou coneixements per a improvisar semblant certamen artístic.

Del sexe mascle, hi eren presents tota la barreja; des del «niño fino» (parlant en castellà, naturalment) fins a lo més ranci de la nostra «aris». L'element polític estava encarnat per En Cambó cerimoniosament vestit, al costat d'En Ventosa lluint senzill berret de palla.

Animació boja; riques tòies immòbils damunt la taula del venedor; casetes de postes a cinc pessetes, plenes; les de 25, buides; perquè això sí, els nostres homes són austers; s'ha de limitar el joc a lo més essencial per a no caure en el ridícol, tractant-se de curses on per a guanyar dos ralets s'arrisca un duro, i verament que no van desafortunats; deportivament, les curses foren pobres; segurament que en dies successius tindran un major interès, puix de lo contrari poden suprimir els cavalls, si de lo que es tracta és d'organitzar un concurs de bellesa.

El premi Derby fou indubtablement el més interessant, particularment pels guanyadors que tingueren la sort d'apostar per «Kopek», xamosa prenda que els feu guanyar set duros per unitat; la cursa Montseny, d'obstacles, fou més accidentada que l'ascensió al pic de Matagalls. Un cavall desenfrenat anà a destruir-se contra un grupu, disolguent-lo, ni més ni menys que una carga de policia... ; al cavall que era preferit, se li acudí desfer-se del cavaller i seguir la cursa pel seu propi compte; per lo vist, portava massa pes a sobre. L'ocurrència al animallet li valgué molts aplaudiments de la galeria sentimental i fins mocadors

de dames i damisel·les, però s'endugué moltes malediccions sobre les costelles.

No recordem pas res més de notable d'aquesta primera cursa; molt «ceceo» municipal (tan poc que costa parlar bé!), moltes mirades enlluernadores, molts somriures discrets; en fi, molt de tot lo que s'acostuma a veure's en aitals encisadores festes. Que durí!

STOP

ESQUELLOTS



En el concurs anyal per a premiar la millor fatxada artística de edificis barcelonins ha tornat a emportar-se'n el primer premi el reputat arquitecte Sagnier.

Amb aquesta van ja tres les vegades que l'esmentat senyor resulta premiat i l'Ajuntament no sap què fer per a festejar-lo d'una manera digne.

Això rai; ¿no són tres els premis guanyats?

Doncs que facin com als Jocs Florals. Que el nomenin Manobre Predilecte de la Ciutat o Mestre en Gaia Fatxada.

La Junta del «Círculo Artístico» ha sortit expressament (volem dir amb l'expres) cap a Madrid al objecte de invitar a Don Alfons a una Exposició pròxima a inaugurar-se.

Convidar a un rei a una Exposició?...
la és temeritat!

L'ASE

PSICOLOGIA EXPERIMENTAL
DEL SEU BRAM

Un tema no gaire gastat, i que als esperits fretuosos de nous coneixements ofereix esplai, és el de l'estudi en tots els seus maticos, del bram de l'ase. Per això, aquesta manifestació filarmònica dona lloc a suggestives divagacions, de tal manera, que a un hom empenyen a tractar-ne i divagar-ne tot seguit. El bram és l'explosió sonora d'un sentiment, sentiment que pot ésser provocat per diferents impressions, com a resum de quelcom sobrevingut o propi al ruc.

Essencialment considerat, el bram suposa un grau superlatiu d'expressió, com un desig exterioritzat amb franquesa i sense embuts.

Musicalment parlant, és una desharmonia sorollosa, extemporània i brusca, si voleu, però dolça en el fons, d'una dolcesa estranya, sobretot quan els brams se succeïxen amb neguitós compas d'espera i ritme exòtic. A voltes, aquestes notes característiques solen trobar ben aviat excel·lent acullida en els nostres carrers i fàcilment engresquen un chor de perfidiosos alirets a qual més desafinat, que si no arriben al cel, s'enlairen, triomfants, fins més amunt dels terrats, desbaratant irònicament *empollamentes* de lliçons i qui-sap-les estrofes poètiques en remull.

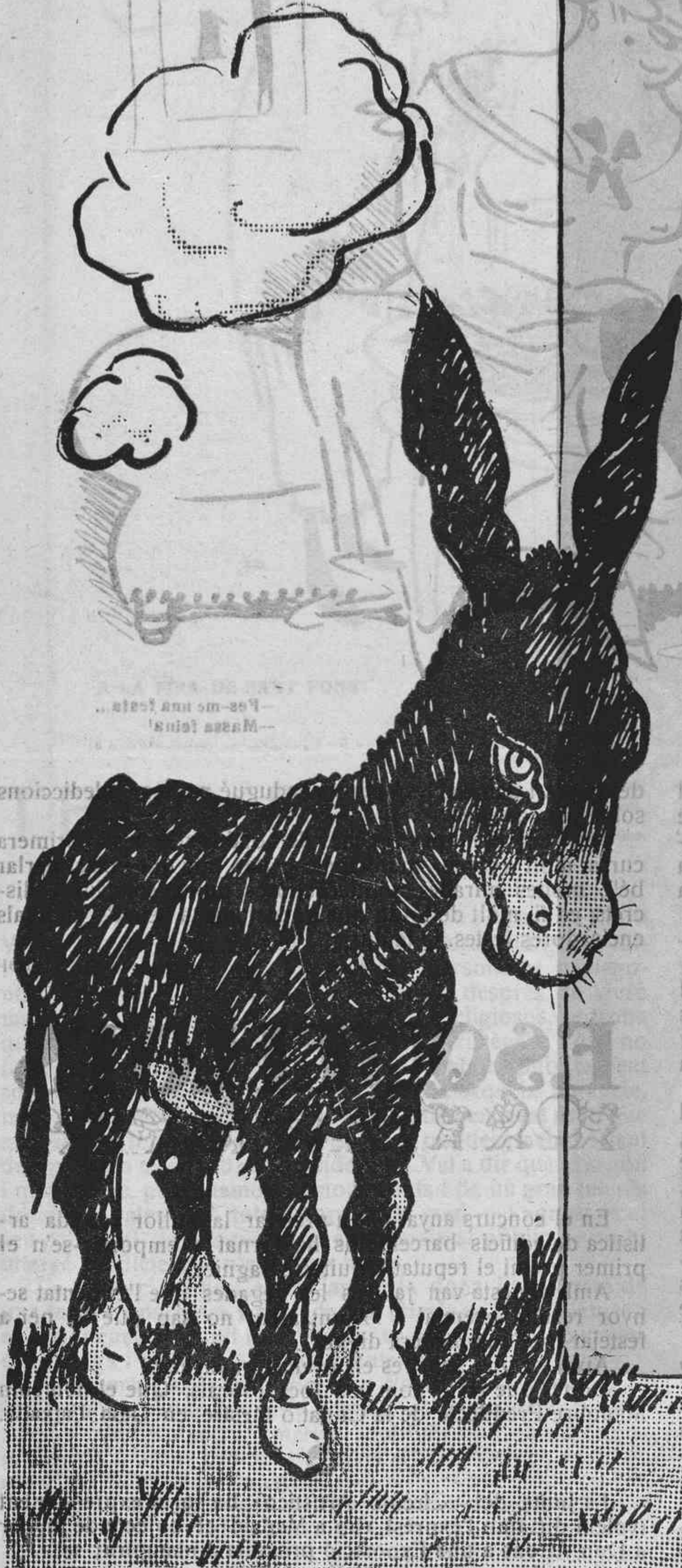
Quan un ase veslluma al lluny una femella de sa espècie, detureu-vos si el sentiu declamar i observeu, orella oberta, com la gama de llurs vibracions denoten un trasbalsament amorós, un espasme passional. Sembla talment com si volgués desfogar ses penes de burro, com si aspirés a rescabalar-se de ses immenses tribulacions, cercant en son plany estrefat la moxaina enyorada en el llavi molçut de la companya que, prest, ha ovirat.

Devegades, els brams esclaten amb tremolosa i perllongada intensitat. Llavors, donen esment que tenen carpanta o fan entendre que han resolt un enrevesat problema filosòfic saltant de gairell un barrot o defugint una mà de garrotades, bó i rient a tall d'estúpid.

I també hi ha cops que compren a l'ase un rampeu de melancolia i els oïreu salmodiar amb pausa i fonda llanguidesa. En aqueixos moments emocionants, cluca els pàrpres, la qua baixa i resta quietós i pancit. Això sol passar en els individus joves i crec que és una malaltia innata en ells.

Tots aquests instants psicològics del ruc que's palesen en el bram son susceptibles d'ésser analitzats amb gran cura i detenció; i no dubto que la Ciència, amb ses gambades de gegant, assolirà prompte sobres aquesta matèria el més perfecte cisellament.

ROIG I LLOP



Don Manuel Morales Pareja ha dimitit irrevocablement la presidència de l'Ajuntament.

En la passada sessió municipal, l'home, empipat va deixar la vara a terra.

Trobem que ha fet molt santament.

Per tenir de tractar amb certa mena de gent, val més llençar-la.

A menys que un hom, ademés de la raó, tingui més força... i s'hi faci a cops de vara.

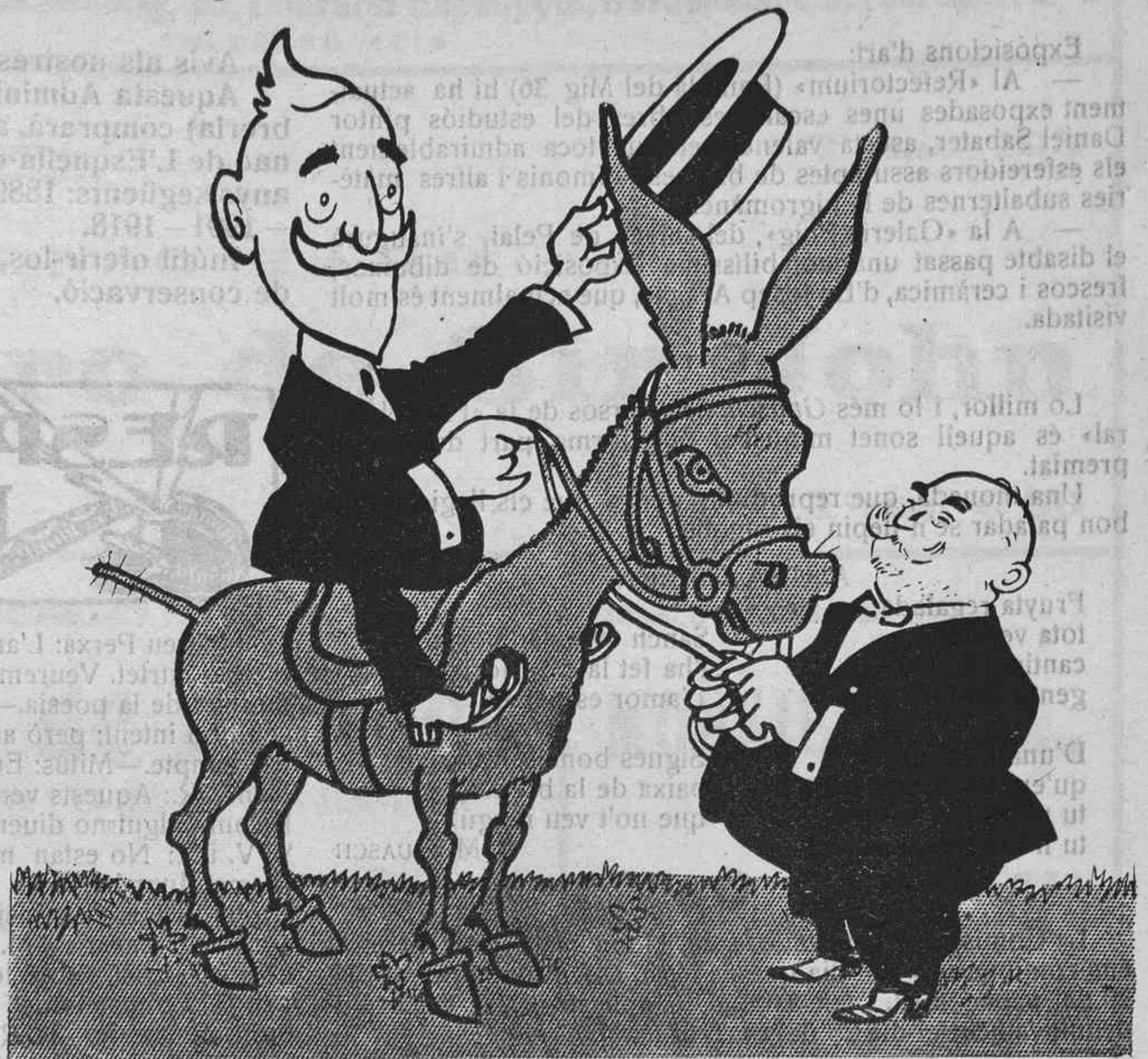
Amb l'animació i la solemnitat de costum, se celebrà diumenge la festa dels *Jocs Florals*.

Lo millor d'ella fou el discurs de don Frederic Rahola, dedicat a enaltir la memòria de l'arquebisbe López Peláez.

La poesia de la *flor* està bé, però no és cap cosa de l'altre món. En Guasch ens té prou demostrat que quan vol ho fa millor.

Ah!... Tinguerem una grossa alegria al veure que un dels nostres col·laboradors, En Xavier Bofill (*Jordi Catalá*) havia guanyat l'accessit a la *copa*.

Viscal



—Quin ha d'ésser el crit del dia?

—Això no's pregunta, home: Maura sí!

Els aficionats a llegir telegrams de l'estranger se troben tot sovint amb fets insòlits que, veritablement, tenen difícil explicació.

Dimarts mateix, poguerem constatar en un telegrama de Yokoama la següent notícia:

«Un formidable incendi ha destruïdo 3.500 cases.

Los desperfectos se evaluan en 25.000 francos.»

I un hom rumia, rumia... Ja sabem que el Japó les cases, de fusta en sa major part, són baratetes però... a trenta ralets cada una, què volen que els digui?... les trobo regalades.

Ens hi haurem de traslladar, no hi ha més!...

Concert.

Diumenge passat, dia 4, tingué lloc en l'hostatge de l'«Orfeó Gracienc» un ben triat i notable recital pianístic a càrreg de la senyoreta Pilar Graell, aventajada deixeble del Mestre Quintas.

Formaven el programa, variadíssim i de gran força, obres de Mendelssohn, Franck, Liszt, Debussy i altres de gran talla.

La jove concertista escoltà merescudíssims aplaudiments.

Notes de casa:

En atenta comunicació, el nou cónsol de la República de Xina a Barcelona, senyor Ortega ens participa haver pres possessió del seu càrrec i ens ofereix els seus serveis.

Mercès.

Quan necessitem tinta xina, ja l'anirem a trobar.

Encara que de xinos mansos i dels altres, a Barcelona ni hi han molts, sempre és bò estar bé amb les diplomàcies dels hereus de Confuci.

En el terme d'un mes, els guardies urbans han prestat 738 serveis?...

Ara comptin el número de guàrdies que disfrutem a Barcelona, i divideixin.

Toquen a tres serveis per guàrdia cada mes.

I aquests serveis consisteixen en acompanyar farasters al W. C., o coses per l'estil.

Realment, la *guardia roja* barcelonina és una institució insubstituïble!...

Grans preparatius electorals.

Convocades eleccions legislatives per a primers de juny, han començat ja les respectives propagandes els diferents partits en lluita.

Lo que més intriga a la gent, és sapiguer amb quina cara es presentaran per candidats els republicans, que amb el trasbals mundial han passat a categoria de mòmies.

Per què..., és lo que deïa un antic lliberal dels de la flamarada.

—Qui votarà an En Lerroux, per exemple, havent-hi la dolçura d'un Noi del Sucre?...

Llegim en un diari barceloní:

«A fin de tratar del estado anormal por que atraviesa la carcel celular, dado el extraordinario número de detenidos, y proceder a la organización de los turnos de guardia, celebraron ayer una reunión, los jueces de primera instancia, trasladándose luego en comisión al despacho del presidente de la Audiencia.»

Exposicions d'art:

— Al «Refectorium» (Rambla del Mig 36) hi ha actualment exposades unes escacientes obres del estudiós pintor Daniel Sabater, astista valencianet que toca admirablement els esfereïdors assumptes de bruixes, dimonis i altres matèries subalternes de la nigromància.

— A la «Galeria Puig», del carrer de Pelai, s'inaugurà el disabte passat una notabilíssima Exposició de dibuixos, frescos i ceràmica, d'En Josep Aragay, que actualment és molt visitada.

Lo millor, i lo més *Guasch* dels versos de la «Flor Natural» és aquell sonet minúscol que forma part del recull premiat.

Una monada, que reproduïm per a que els llegidors de bon paladar se'n llepin els bigotis:

A UNA CIRERA

Fruyta regalada
tota vermellô,
cantiret de fada,
gentil cantirô.

Sanch viva de l'horta
t'ha fet la carn forta.
L'amor es per tu!

D'una flo'exquisida,
qu'era un somni blanch,
tu n'has tret la vida,
tu n'has tret la sanch.

Sigues bona y franca:
baixa de la branca,
que no't veu ningú!
J. M. GUASCH

La Comissió organitzadora del Homenatge pro Aladern ens comunicà en son dia que la festa, assenyalada per al dia 20 del passat abril, i que tingué de aplaçar-se, se celebrarà definitivament el dia 25 del corrent maig.

Avis als nostres llegidors:

Aquesta Administració (Rambla del Mig, 20, llibreria) comprarà, a bon preu, exemplars de l'«Almanac de L'Esquella de la Torratxa» corresponent als anys següents: 1889—1890—1893—1894—1896—1900—1901—1918.

Inútil oferir-los, si no's presenten en bon estat de conservació.



L'hereu Perxa: L'article té certa *souplesse* amb l'aventatge d'ésser curtet. Veurem.—Gasbi: Llegeixi, llegeixi força an els mestres de la poesia.—J. J. C. (Mataró): Estimem de veres el seu bon intent; però aquest assumpte ja el toquem pel nostre compte.—Mitus: Entra en cartera, per a quan li arribi el torn.—R.: Aquests versos tan campestres o bucòlics, o diguili com vulguí no diuen gran cosa de nou. En fi, veurem!—V. V. i S.: No estan mal. Un dia o altre les aprofitarem.—Jaume Munné: No'ns acaben de fer el pes.—Raimond Fariols: Estimable poesia d'un cor enamorat; però d'un cor aprenent, encara.—M. Valls: Farem els impossibles; però no's posi trist, sobre tot!... que convé alegrar a la parròquia.—J. F.: Lo mateix dec dir-li a vostè, que també s'està posant molt climatèric.—R. Riba: Mirarem de donar-li cabuda.

DIVENDRES DÍA 23 SORTIRÁ

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

NÚMERO EXTRA



dedicat a historiar el popular
TEATRE DEL "TÍVOLI"

SETANTA ANYS DE VIDA ARTISTICA BARCELONINA

Història gràfica i documentada del més interessant dels nostres teatres

**Caricatures, Facsímils, Retrats, Vistes, Plànols,
Dibuixos, Fotogravats, Reproduccions, Gràfics**

ESPLÈNDIDES LÁMINES EN COLORS ■■■ 40 PLANES DE TEXT IL·LUSTRACIÓ

Colección Diamante

Tomo 123

ALFONSO KARR

El perro de Sir John

Un tomo

Ptas. 0'60

ANGEL DE GREGORIO

El folletón de mi vida

PARA EJEMPLO DE TIMORATOS Y ESTÍMULO DE VACILANTES

Un tomo 8.º

Pesetas 3

José Oliver Bauzá

MONSIEUR JO...

NOVELA

Pesetas 2'50

OBRA NUEVA

EL NUEVO DIOS O EL EVANGELIO DE LA HUMANIDAD

por R. MAS TAYEDA

Un tomo 8.º cartonné

Pesetas TRES

JEORGE LACOMPTE

Clemenceau

Un tomo

Pesetas 5

RAFABL LOPEZ DE HARO

SU MAGESTAD EL INDIVIDUO

Un tomo

Pesetas 3

J. Francés

El año artístico

Un tomo

Pesetas 11'50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apart. n.º 2. TRIBUNA 4112



PIÑAROL

AI, ELS AUTOS!

—Vina, fill meu!... Encara no estàvem prou exposats?...

NOTA.—Torrax del vilgut aduirtit que desvol de d'elles opres. remitent l'import en lliuranca del Gir Postal o bé en secció de franquicia al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebre a volta de correu, l'ança de port. No responde de la correcció de l'adreça. Per a més informació, veure el llibre "L'Esquella de la Torratxa" de Piñarro, editat per l'Editorial Barcino.